

Uzņēmējdarbības tendences Balvu novadā

Lai sniegtu ieskatu par Balvu novadā reģistrēto uzņēmumu finanšu rādītāju tendencēm, *Lursoft* apkopojis datus par Balvu novadā reģistrēto uzņēmumu apgrozījuma, peļņas un darbinieku skaita dinamiku, kā arī VID administrēto nodokļu kopsummām, kuras pēdējos gados valsts kopbudžetā samaksājuši novada uzņēmumi.

2017.gada bijis jau otrais gads pēc kārtas, kad likvidēto uzņēmumu skaits valstī pārsniedzis jaunreģistrēto. *Lursoft* apkopotā informācija rāda, ka 2017.gadā Latvijā reģistrēti 10 210 jauni uzņēmumi, kas ir zemākais rādītājs kopš 2009.gada, tajā pašā laikā likvidēti 16 479 uzņēmumi jeb par 34,7% vairāk nekā 2016.gadā.

Pēdējos četros gados Balvu novadā likvidēto uzņēmumu skaits pārsniedzis jaunreģistrēto, pērn dinamikai uzrādot lielāko starpību starp jaunreģistrētajiem un likvidētajiem uzņēmumiem. *Lursoft* aprēķinājis, ka 2017.gadā novadā reģistrēti 22 jauni uzņēmumi, bet likvidēti vairāk nekā uz pusi vairāk – 50. Gadu iepriekš Balvu novadā reģistrēts arī līdz šim augstākais likvidēto uzņēmumu skaits – 57.

2018.gada pirmo piecu mēnešu dati liecina, ka negatīvā uzņēmumu reģistrēšanas dinamika novadā būs saglabājusies arī šogad, jo līdz pētījuma sagatavošanas brīdim 22.maijā Balvu novadā šogad likvidēti jau 17 uzņēmumi, kamēr reģistrēti jauni – tikai 9.

Jaunu uzņēmumu reģistrēšanas dinamika novadā ir salīdzinoši viļņveidīga, kā rezultātā pērn jaunu uzņēmumu reģistrēšana samazinājusies par trešdaļu. *Lursoft* aprēķinājis, ka visvairāk jauno uzņēmumu Balvu novadā reģistrēts 2012.gadā – 57.

Kopumā pēdējo desmit gadu laikā Balvu novadā reģistrēti 292 jauni uzņēmumi, bet likvidēti 308, kas nozīmē, ka faktiski kopš 2008.gada uzņēmumu skaits novadā samazinājies par 16 komersantiem. Šobrīd kopumā Balvu novadā reģistrēti 812 uzņēmumi, no tiem 40,64% ir zemnieku saimniecības, 37,68% - sabiedrības ar ierobežotu atbildību, bet 12,32% - individuālie komersanti.

Populārāko uzņēmējdarbības nozaru augšgalā Balvu novadā likumsakarīgi, zinot augsto zemnieku saimniecību īpatsvaru starp novada uzņēmumiem, ierindojusies jauktā lauksaimniecība. Lielu interesi novada uzņēmēju vidū raisījusi arī tirdzniecība, kā rezultātā TOP 5 populārāko uzņēmējdarbības nozaru sarakstā atrodama gan mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus un tabaku, kā arī pārējā mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos. Tāpat populārāko nozaru vidū iekļuvusi arī mežizstrāde un kravu pārvadājumi pa autoceļiem.

Populārākās uzņēmējdarbības nozares Balvu novadā:

- Jauktā lauksaimniecība;
- Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus un tabaku;
- Mežizstrāde;
- Kravu pārvadājumi pa autoceļiem;

- Pārējā mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos.

Lursoft apkopotā informācija rāda, ka 20 Balvu novada uzņēmumiem izdevies piesaistīt arī ārvalstu tiešās investīcijas. Lielākais no tiem ir 2007.gadā dibinātais kūdras ieguves uzņēmums SIA "BalviFlora", kura kapitāldaļas pieder trīs fiziskām personām no Vācijas un SIA "FLORABALT", kura vienīgais kapitāldaļu turētājs ir vācietis Heinrich Strengē. SIA "BalviFlora" apgrozījums 2017.gadā palielinājies līdz 1,14 milj.EUR.

Jānorāda, ka uzkrāto investīciju apjoms šo 20 uzņēmumu pamatkapitālos veido 1,58 milj.EUR. No tiem 1,47 milj.EUR ieguldījuši investori no Vācijas, 55,28 tūkst.EUR – no Norvēģijas, bet vēl 30,24 tūkst.EUR – no Zviedrijas.

Pērn palielinājies uzņēmumu kopējais apgrozījums

Neskatoties uz to, ka pārskatu par aizvadīto gadu vēl nav iesniegusi SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība", kas ar 3,57 milj.EUR apgrozījumu 2016.gadā ierindojusies pirmajā vietā, pašreizējie dati par Balvu novada uzņēmumu darbību 2017.gadā uzrāda apgrozījuma pieaugumu.

Lursoft aprēķinājis, ka 2017.gadā Balvu novadā reģistrētie uzņēmumi apgrozījuši 35,70 milj.EUR jeb par 2,50% vairāk nekā 2016.gadā. Sagaidot, ka pērn SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība" būs spējusi saglabāt savu apgrozījumu vismaz 2016.gada līmenī, kopējā apgrozījuma dinamika uzrādīs vēl straujāku pieaugumu.

Tiesa, neskatoties uz kopējā rādītāja kāpumu, vidējais apgrozījums uz vienu uzņēmumu arī pagājušajā gadā turpinājies sarukt. *Lursoft* aprēķinājis, ka 2017.gadā katrs Balvu novadā reģistrētais uzņēmums apgrozījis vidēji 29,41 tūkst.EUR jeb par 3,35% mazāku summu nekā 2016.gadā vai par 15,75% mazāku nekā 2015.gadā.

Jānorāda, ka no visiem Balvu novada uzņēmumiem, kuri iesnieguši pārskatus par 2017.gadu, 79 komersantiem apgrozījums pagājušajā gadā pārsniedzis 100 tūkst.EUR sliekšni.

Kamēr savu pārskatu par pagājušo gadu vēl nav iesniegusi SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība", augstāko apgrozījumu starp Balvu novadā reģistrētajiem uzņēmumiem uzrādījusi SIA "LIEPAS Z", kas 2017.gadā apgrozījusi 2,08 milj.EUR. Salīdzinot ar gadu iepriekš, uzņēmuma apgrozījums palielinājies par 51,96%. Uzņēmums pastāvīgi piedalās valsts un pašvaldības izsludinātajos konkursos par būvniecību, ceļu remontiem un pakalpojumiem, kas līdz šim arī bijis veiksmīgi. Kā iesniegtajā gada pārskatā norāda SIA "LIEPAS Z" vadība, viens no galvenajiem mērķiem uzņēmuma attīstībā ir iekšējo vadības un kontroles procesu uzlabošana un pilnveide.

Par 17,05% gada laikā pieaudzis arī kokogļu ražotāja un mežizstrādes uzņēmuma SIA "BOVIS" apgrozījums. *Lursoft* pieejamā informācija liecina, ka pērn tas apgrozījis 1,52 milj.EUR. Apgrozījuma kāpums uzņēmumam reģistrēts pēdējos trīs gadus pēc kārtas.

Trešais lielākais uzņēmums apgrozījuma ziņā 2017.gadā Balvu novadā bijusi AS "BALVU ENERĢIJA". Aizvadītajā gadā uzņēmums apgrozījis 1,41 milj.EUR jeb par 1,57% mazāk nekā 2016.gadā. Nelielu apgrozījuma samazinājumu pagājušajā gadā piedzīvojis arī mazumtirgotājs un ēdināšanas pakalpojumu sniedzējs SIA "SENDA Dz", kas pērn apgrozījis 1,29 milj.EUR.

TOP 5 sarakstu noslēdz SIA "TAKO SD" ar 1,22 milj.EUR apgrozījumu. Gada laikā tas samazinājies par 4,23%.

Balvu novada lielākie uzņēmumi pēc apgrozījuma 2017.gadā:

- SIA "LIEPAS Z": 2,08 milj.EUR;
- SIA "BOVIS": 1,52 milj.EUR;
- AS "BALVU ENERĢIJA": 1,41 milj.EUR;
- SIA "SENDA Dz": 1,29 milj.EUR
- SIA "TAKO SD": 1,22 milj.EUR.

Pozitīvas izmaiņas peļņas rādītājos

Pagājušais gads Balvu novadā iezīmējies ar pozitīvu tendenci novada uzņēmumu peļņas rādītājos. Neskatoties uz faktu, ka vēl aizvien turpinās gada pārskatu iesniegšanas periods, novadā reģistrēto uzņēmumu kopējā peļņa jau teju trīs reizes pārsniegusi 2016.gada rādītāju.

Lursoft aprēķini liecina, ka 2017.gadā Balvu novadā reģistrētie uzņēmumi nopelnījuši 1,98 milj.EUR, savukārt vidējais rādītājs pēc iepriekšējo gadu zaudējumiem pērn pieaudzis līdz 55 eiro peļņai uz vienu uzņēmumu. Pētījuma dati atklāj, ka no visiem novada uzņēmumiem, kuri aizvadītajā gadā guvuši ieņēmumus no saimnieciskās darbības, 57,87% uzņēmumu gada laikā izdevies palielināt savu peļņu vai arī samazināt zaudējumus. Ar peļņu pērn strādājuši 140 novada uzņēmumi, no tiem astoņiem peļņa 2017.gadā pārsniegusi 100 tūkst.EUR atzīmi.

Lielākais pelnītājs novadā 2017.gadā bijis Vismantam Ziedonim piederošais SIA "BOVIS", kura peļņa pēc nodokļu nomaksas pagājušajā gadā bijusi 219,60 tūkst.EUR, kas ir par 158,24% vairāk nekā gadu iepriekš. Pēc 22,82 tūkst.EUR lielajiem zaudējumiem 2016.gadā, pērn peļņu atkal uzrādījusi SIA "LIEPAS Z", kas gadu noslēgusi ar 196,30 tūkst.EUR peļņu.

Sekmīgi pagājušo gadu noslēdzis arī kūdras ieguves uzņēmums SIA "BalviFlora", kura peļņa gada laikā palielinājusies par 69,69%, sasniedzot 187,28 tūkst.EUR. Tas uzņēmumam ļāvis ierindoties lielāko pelnītāju saraksta 3.vietā. SIA "BalviFlora" 2017.gadā izdevies arī par 31,40% palielināt apgrozījumu, ko uzņēmuma vadība skaidro ar veiksmīgu iepriekšējo gadu gabalkūdras krājumu pārdošanu. Vienlaikus gan tiek piebilsts, ka nelabvēlīgo laika apstākļu rezultātā pagājušajā gadā samazinājusies kūdras ieguve, kas varētu atstāt būtisku ietekmi uz uzņēmuma 2018.gada rādītājiem.

Bērzpils pagasta zemnieku saimniecības "BĒRZIŅI" peļņa, salīdzinot ar 2016.gadu, pērn palielinājusies 3,4 reizes, pēc nodokļu nomaksas pieaugot līdz 167,38 tūkst.EUR.

Novada lielāko pelnītāju TOP 5 sarakstu noslēdz jaunpienācējs SIA "SAVA LOGISTIC". 2016.gada decembrī reģistrētais kravu pārvadātājs savā pirmajā darbības gadā nopelnījis 113,87 tūkst.EUR, bet apgrozījis – 560,56 tūkst.EUR. Uzņēmuma vienīgā kapitāldaļu turētāja ir Jeļena Tučina.

Balvu novada lielākie uzņēmumi pēc peļņas 2017.gadā:

- SIA "BOVIS": 219,60 tūkst.EUR;
- SIA "LIEPAS Z": 196,30 tūkst.EUR;
- SIA "BalviFlora": 187,28 tūkst.EUR;
- Bērzpils pagasta ZS "BĒRZIŅI": 167,38 tūkst.EUR;

- SIA "SAVA LOGISTIC": 113,87 tūkst.EUR.

Vidējais darbinieku skaits novada uzņēmumos saglabājies nemainīgs

Lai gan pašreizējie dati rāda, ka kopējais darbinieku skaits Balvu novadā reģistrētajos uzņēmumos pērn nav turpinājis iepriekšējo gadu augošo tendenci un ir sarucis, tas izskaidrojams ar apstākli, ka pārskatu par pagājušo gadu vēl nav iesniedzis novada lielākais darba devējs – SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība". Pieņemot, ka 2017.gadā uzņēmumā bijis nodarbināts tikpat liels strādājošo skaits kā gadu iepriekš, visticamāk, ka arī kopējais nodarbināto skaits novada uzņēmumos būs saglabājies 2016.gada līmenī.

Lursoft aprēķinājis, ka vidējais nodarbināto skaits novada uzņēmumos pērn saglabājies nemainīgs, proti, 2 darbinieki.

Jāpiebilst, ka no visiem novada uzņēmumiem, kuri 2017.gadā guvuši ieņēmumus no saimnieciskās darbības, 29,63% uzņēmumu darbinieku skaits gada laikā palielinājies, bet 45,37% - palicis nemainīgs.

Kamēr pārskatu nav iesniedzis iepriekšējā gada līderis, patlaban Balvu novadā lielāko darba devēju saraksta priekšgalā izvirzījusies SIA "SENDA Dz", kas pērn nodarbinājusi 55 darbiniekus jeb par 1 vairāk nekā 2016.gadā. Savukārt otrajā vietā ar 47 darbiniekiem iekļuvusi AS "BALVU ENERĢIJA", bet trešajā, nodarbinot 40 cilvēkus, - SIA "BalviFlora".

Par diviem darbiniekiem vairāk nekā 2016.gadā pērn strādājuši SIA "BOVIS" (36 darbinieki), bet trijos Balvu novada uzņēmumos darbinieku skaits pērn bijis vienāds – gan SIA "LIEPAS Z", gan SIA "BALVU AUTOTRANSPORTS" un SIA "GG Fabrika" pagājušajā gadā nodarbinātas 34 personas.

Ja SIA "LIEPAS Z" nodarbināto skaits gada laikā palielinājies par 2 personām, bet SIA "BALVU AUTOTRANSPORTS" par 2 darbiniekiem samazinājies, tad "SIA GG Fabrika" tas gada laikā audzis par 88,89%. Koka izstrādājumu ražotājs SIA "GG Fabrika" 2017.gadā apgrozījis 717,34 tūkst.EUR un gadu noslēdzis ar 1,36 tūkst.EUR lielu peļņu.

Balvu novada lielākie darba devēji pēc vidējā darbinieku skaita 2017.gadā:

- SIA "SENDA Dz": 55 darbinieki;
- AS "BALVU ENERĢIJA": 47 darbinieki;
- SIA "BalviFlora": 40 darbinieki;
- SIA "BOVIS": 36 darbinieki;
- SIA "LIEPAS Z": 34 darbinieki;
- SIA "BALVU AUTOTRANSPORTS": 34 darbinieki;
- SIA "GG Fabrika": 34 darbinieki.

Nodokļu kopsumma augusi par 17,80%

Valsts ieņēmumu dienesta publicētie dati liecina, ka 2017.gadā Latvijas uzņēmumi nodokļos samaksājuši 6,57 miljardus eiro jeb par 7,18% vairāk nekā gadu iepriekš. 30,59% no kopējās nodokļu summas veido valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, bet vēl 18,11% –

iedzīvotāju ienākuma nodoklis.

Sekojošajās vispārējām tendencēm valstī, pērn palielinājies arī to VID administrēto nodokļu apjoms, kurus valsts kopbudžetā samaksājuši Balvu novadā reģistrētie uzņēmumi. *Lursoft* aprēķinājis, ka pagājušajā gadā tie bijuši jau 5,56 milj.EUR jeb par 17,80% vairāk nekā 2016.gadā.

Lielākā nodokļu maksātāja tāpat kā iepriekšējos gados arī pērn bijusi SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība". Aizvadītajā gadā medicīnas iestādes nodokļu maksājumi valsts kopbudžetā pieauguši par 6,27%, sasniedzot 1,27 milj.EUR.

Par 7,34% gada laikā pieaudzis arī VID administrēto nodokļu apjoms, kurus 2017.gadā samaksājusi AS "BALVU ENERĢIJA". Uzņēmums valsts kopbudžetu pērn palielinājis par 406,71 tūkst.EUR, savukārt 400,16 tūkst.EUR lielu nodokļu pienesumu devusi SIA "BalviFlora".

SIA "LIEPAS Z" samaksāto nodokļu kopsumma, salīdzinot ar 2016.gadu, pērn palielinājusies par 61,47%, sasniedzot 215,45 tūkst.EUR, savukārt SIA "SENDA Dz" – par 9,43% (170,42 tūkst.EUR lieli VID administrēto nodokļu maksājumi).

Balvu novada lielākie nodokļu maksātāji pēc 2017.gadā samaksātās VID administrēto nodokļu kopsummas:

- SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība": 1267,66 tūkst.EUR;
- AS "BALVU ENERĢIJA": 406,71 tūkst.EUR;
- SIA "BalviFlora": 400,16 tūkst.EUR;
- SIA "LIEPAS Z": 215,45 tūkst.EUR;
- SIA "SENDA Dz": 170,42 tūkst.EUR.

**Dati par Balvu novada uzņēmumiem aprēķināti uz 22.05.2018.*

***Vidējie rādītāji aprēķināti, izmantojot vidējo mediānu.*

**** Informācijas avots datiem par uzņēmumu samaksātajiem nodokļiem – Valsts ieņēmumu dienests.*